

УДК 331.5:316.346.32-053.6 + 331.5:351 + 331.5:339.9

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-14>

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ: СТРАТЕГІЇ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Н. П. ТУРЛО

кандидат економічних наук, доцент;

О. Г. ЛІТВІНстарший викладач кафедри економіки підприємства та менеджменту,
Академія праці, соціальних відносин і туризму

Анотація. *Мета статті* – проаналізувати основні причини молодіжного безробіття, його динаміку та розробити стратегії подолання проблеми в Україні та світі. **Методика дослідження** включає статистичний аналіз, порівняльний підхід, аналіз економічних тенденцій та оцінку ефективності державних і приватних ініціатив щодо працевлаштування молоді. **Результати** дослідження свідчать про поступове зниження рівня молодіжного безробіття, проте залишаються виклики, зокрема невідповідність між освітою та вимогами ринку, кадровий дефіцит, гендерні бар'єри, а також наслідки воєнних та економічних факторів. Запропоновані шляхи вирішення включають адаптацію освітніх програм, стимулювання працевлаштування молодих фахівців і розширення державної підтримки. **Практична значущість результатів дослідження** полягає у розробці рекомендацій для органів влади, освітніх установ та роботодавців щодо вдосконалення механізмів зайнятості молоді та підвищення її конкурентоспроможності на ринку праці.

Ключові слова: молодіжне безробіття, дуальна освіта, альтернативні форми зайнятості молоді, державна політика, міжнародний досвід.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Молодіжне безробіття є однією з найгостріших соціально-економічних проблем сучасного світу, що вимагає негайних та ефективних стратегічних рішень. Високий рівень безробіття серед молоді не лише загрожує економічному розвитку, а й посилює соціальну нестабільність, уповільнює зростання людського капіталу та підвищує рівень міграції. Мільйони молодих людей стикаються з труднощами при входженні на ринок праці через невідповідність між освітніми програмами та вимогами роботодавців, недостатній рівень практичної підготовки, відсутність першого досвіду роботи, а також через наслідки економічних криз, автоматизацію та структурні трансформації в зайнятості.

Одним із ключових напрямів подолання молодіжного безробіття є реформування системи освіти та підготовки кадрів. Це передбачає запровадження дуальної освіти, модернізацію навчальних програм відповідно до реальних потреб економіки, розширення можливостей для стажування та практичного навчання. Особливо важливим є розвиток програм безперервного навчання та перекваліфікації, що дозволить молоді швидко адаптуватися до змін на ринку праці.

Важливу роль відіграють державні стратегії стимулювання зайнятості молоді. Ефективні заходи подолання молодіжного безробіття включають податкові стимули для роботодавців, які наймають молодих спеціалістів, субсидії на ство-

рення робочих місць, підтримку молодіжного підприємництва та розширення програм професійного наставництва. В Україні такі програми вже впроваджуються, однак їхній ефект обмежується через фрагментарність підходів та відсутність комплексної реалізації.

Ще одним важливим аспектом є розвиток альтернативних форм зайнятості. Зростання цифрової економіки та дистанційної роботи відкриває нові можливості для працевлаштування молоді. Впровадження механізмів підтримки самозайнятості, захист прав фрилансерів, розширення доступу до грантових програм та мікрокредитування для молодих підприємців можуть значно зменшити рівень безробіття.

Комплексне вирішення проблеми молодіжного безробіття вимагає поєднання освітніх реформ, ефективної державної політики та розвитку гнучких моделей працевлаштування. Запозичення успішних міжнародних практик, посилення співпраці між урядом, бізнесом та освітніми закладами дозволить створити умови для сталого працевлаштування молоді, підвищення їхньої конкурентоспроможності та стимулювання економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження, проведені українськими та іноземними авторами, допомагають зрозуміти проблематику молодіжного безробіття як у контексті України, так і на міжнародному рівні, а також окреслюють основні напрямки вирішення цієї проблеми.

Так, Матюк Т.В. і Панчева Ю.С. [1], Ачкасова О. [2], Куліш Н.В. [3], Коваль Г.В. [4] аналізують об'єктивні причини безробіття серед молодих спеціалістів в Україні, негативні наслідки цього явища для країни та пропонуються напрями подолання проблеми.

Глибокий аналіз сучасних тенденцій молодіжного безробіття у світі, впливу автоматизації та цифровізації на ринок праці, а також їхнього впливу на загальну економічну динаміку держав проведено в дослідженнях Тютюннікової С.В. та Бервено О.В. [5], Атаманюка Р.Ф. [6], Туль С.І. [7], Петрової І.Л. та Бараш А.Ю. [8].

Подібні питання широко досліджуються й у працях іноземних науковців, які аналізують світові тенденції молодіжного безробіття, порівнюють ситуацію в різних країнах, оцінюють вплив глобалізації, автоматизації та цифрової трансформації на зайнятість молоді. Важливим аспектом міжнародних досліджень є розгляд державних політик та ефективних механізмів боротьби з молодіжним безробіттям, що можуть слугувати орієнтиром для вдосконалення національних стратегій [9–17].

Не зважаючи на значний науковий доробок щодо проблеми молодіжного безробіття серед українських та іноземних дослідників, особливої уваги потребує розробка ефективних стратегій його подолання в умовах сучасних економічних викликів. Актуальними напрямами досліджень є аналіз дієвості державних програм підтримки молодіжної зайнятості, удосконалення освітніх політик для відповідності вимогам ринку праці, розвиток ініціатив з підтримки молодіжного підприємництва, а також механізми інтеграції молоді у сферу цифрової економіки. Важливим є вивчення міжнародного досвіду щодо стимулювання працевлаштування молодих фахівців, ролі публічно-приватного партнерства у створенні робочих місць, а також адаптації ринку праці до нових технологічних змін. Комплексний підхід до вирішення цієї проблеми дозволить не лише знизити рівень безробіття серед молоді, а й забезпечити її стійку економічну інтеграцію в майбутньому.

Формування цілей статті (постановка завдання): проаналізувати масштаби, причини та тенденції молодіжного безробіття в Україні та світі, а також оцінити ефективність державних і приватних ініціатив щодо його зниження.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- дослідити динаміку молодіжного безробіття;
- визначити ключові фактори, що впливають на зайнятість молоді, зокрема економічні, соціальні та освітні аспекти;
- оцінити ефективність державних програм сприяння працевлаштуванню молоді;
- виявити виклики, з якими стикаються молоді фахівці під час пошуку роботи;

– розробити рекомендації щодо покращення ситуації на ринку праці для молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Молодіжне безробіття – це соціально-економічне явище, що характеризується відсутністю оплачуваної зайнятості серед осіб віком 15–24 (або 15–29 років, залежно від методології; згідно з Законом України «Про основні засади молодіжної політики», до молоді належать громадяни віком від 14 до 35 років [18], нині в Україні до молоді відносять осіб до 40 років) при їхньому бажанні та готовності працювати. Воно визначається показником рівня безробіття, який розраховується як відсоток безробітних молодих людей серед усієї молодіжної робочої сили. Важливим є також поняття NEET (Not in Education, Employment, or Training) – група молоді, яка не навчається, не працює і не проходить професійної підготовки, що вказує на серйозні проблеми з інтеграцією в економічне життя.

Останній звіт Міжнародної організації праці (МОП) висвітлює серйозні виклики, з якими стикається молодь у сфері зайнятості, попри загальне покращення глобального ринку праці та аналізує основні проблеми та перспективи зайнятості молоді, серед яких:

1. Недостатня представленість молоді у динамічних галузях, зокрема у сфері сучасних послуг та виробництва. Водночас цифровізація та розвиток штучного інтелекту можуть сприяти позитивним змінам.
2. Обмежена кількість висококваліфікованих робочих місць для молодих фахівців, особливо у країнах із середнім рівнем доходу.
3. Посилення конфліктів та нестабільності, що загрожує засобам до існування молоді та стимулює трудову міграцію.
4. Демографічні зміни, зокрема в Африці, що зумовлюють необхідність створення значної кількості гідних робочих місць.

МОП наголошує на важливості активних дій для покращення становища молоді на ринку праці. Серед основних рекомендацій:

- збільшення інвестицій у створення робочих місць, особливо для жінок;
- розширення підтримки інституцій, що допомагають молоді під час переходу до зайнятості;
- інтеграція політики зайнятості та соціального захисту;
- подолання глобальної нерівності через міжнародну співпрацю.

Таким чином, попри позитивні тенденції, молодь продовжує стикатися з численними викликами на ринку праці. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти, ефективна підтримка молодих спеціалістів на старті кар'єри та боротьба з неформальною зайнятістю є ключовими чин-

никами створення стабільного та справедливого ринку праці для нового покоління.

Незважаючи на глобальні тенденції, ситуація з молодіжним безробіттям у кожній країні має свої особливості, зумовлені економічними, соціальними та політичними факторами. Україна не є винятком: проблеми доступу молоді до якісної зайнятості посилюються наслідками війни, структурними змінами в економіці, нерівномірним розвитком регіонів та невідповідністю освітніх програм вимогам ринку праці. Важливим фактором залишається також міграція молоді, що значно впливає на динаміку зайнятості в країні.

Щоб краще зрозуміти масштаби проблеми, розглянемо актуальну статистику молодіжного безробіття в Україні (табл. 1) та світі, яка відображає тенденції та ключові виклики, з якими стикається ринок праці.

Аналіз даних, наведених в табл. 1, свідчить про поступове зниження рівня молодіжного безробіття у вікових категоріях 15–24 та 25–29 років у період 2017–2019 рр., однак із 2020 року спостерігається його зростання, що може бути пов'язане з економічними наслідками пандемії COVID-19. Незважаючи на загальне зменшення безробіття, молодь віком 15–24 років залишається найбільш вразливою категорією на ринку праці, з найвищими показниками безробіття у відношенні до робочої сили відповідного віку. Це підкреслює необхідність державних і приватних ініціатив, спрямованих на підтримку молодіжної зайнятості, адаптацію освітніх програм до потреб ринку праці та розширення можливостей працевлаштування для молоді.

Одним із важливих аспектів аналізу молодіжного безробіття є розподіл за статтю, що дозволяє оцінити гендерні диспропорції та визначити

специфічні проблеми, з якими стикаються молоді чоловіки та жінки на ринку праці (рис. 1).

Графік демонструє позитивну тенденцію до зниження рівня молодіжного безробіття протягом 2017–2021 рр. Однак залишаються проблеми з працевлаштуванням молодих жінок та наймолодших категорій робітників (15–24 років).

Протягом 2022–2025 років ситуація з молодіжним безробіттям в Україні та світі зазнала значних змін. У 2024 році рівень безробіття в Україні знизився до 14,3%, порівняно з 17,4% у 2023 році та 18,5% у 2022 році [21]. Це свідчить про поступове покращення ситуації на ринку праці. Однак через мобілізацію, вимушену міграцію та зміну пріоритетів частина працездатного населення вибула з ринку праці, що призвело до кадрового дефіциту. Водночас ця ситуація відкрила нові можливості для молоді, оскільки багато роботодавців знизили вимоги до досвіду роботи та активно залучають молодих фахівців, надаючи можливість навчання та адаптації на робочому місці.

Державна служба зайнятості (ДСЗ) впровадила програми підтримки працевлаштування молоді. У 2024 році послугами ДСЗ скористалися 152 тисячі молодих людей віком до 35 років, що становить 26% від загальної кількості шукачів роботи. З них 64 тисячі осіб знайшли нове робоче місце за сприяння служби зайнятості, що майже на 7 тисяч більше, ніж у 2023 році. Крім того, роботодавці можуть отримати компенсацію у розмірі 50% мінімальної заробітної плати за найм молодого спеціаліста. Протягом 2024 року з виплатою такої компенсації було працевлаштовано майже 2 тисячі осіб з числа молоді [22; 23].

У 2023 році рівень безробіття в Європейському Союзі серед осіб віком 15–74 років знизився до

Таблиця 1

Молодіжне безробіття в Україні (за методологією МОП) за віковими групами протягом 2017–2021 рр.

Роки	Загальна чисельність безробітних в Україні, тис. осіб	Вікова категорія								
		15–24			25–29			30–34		
		Загальна чисельність, тис. осіб	У % до загальної чисельності безробітних в Україні	У % до робочої сили відповідного віку	Загальна чисельність, тис. осіб	У % до загальної чисельності безробітних в Україні	У % до робочої сили відповідного віку	Загальна чисельність, тис. осіб	У % до загальної чисельності безробітних в Україні	У % до робочої сили відповідного віку
2017	1698,0	262,0	15,4	18,9	259,8	15,3	11,3	267,2	15,7	9,8
2018	1578,6	233,7	14,8	17,9	218,6	13,8	9,8	244,6	15,5	8,9
2019	1487,7	210,5	14,1	15,4	178,5	12,0	8,4	194,7	13,1	7,3
2020	1674,2	227,9	13,6	19,3	173,0	10,3	8,7	209,2	12,5	8,2
2021	1711,6	215,2	12,6	19,1	172,6	10,1	9,4	207,6	12,1	8,4

Джерело: складено та розраховано авторами на основі [20]

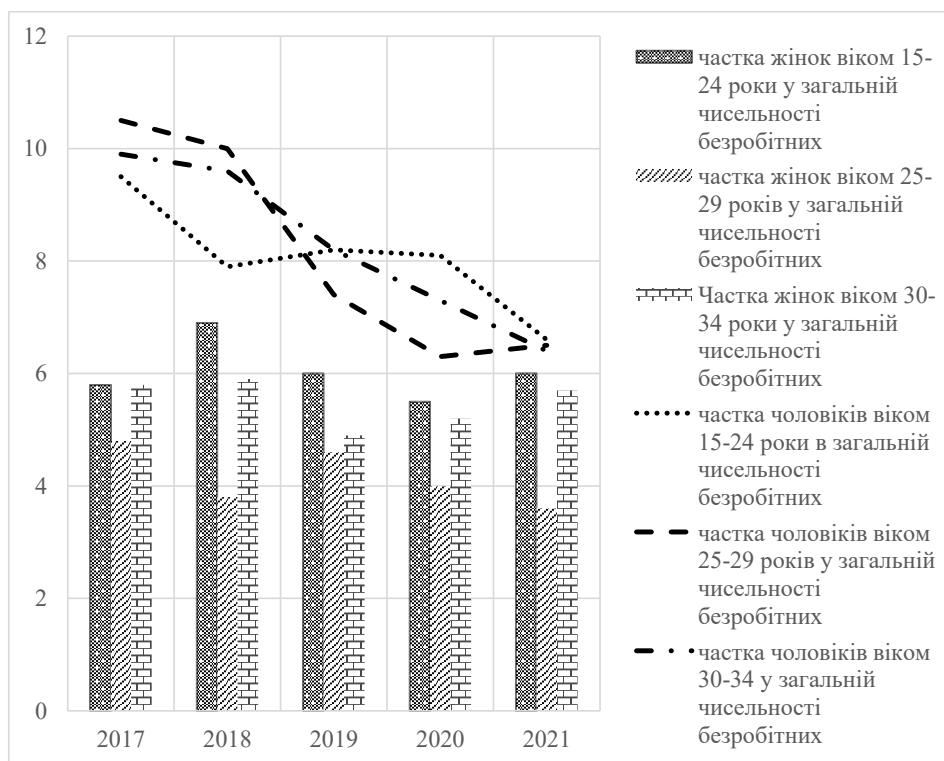

Рис. 1. Частка жінок та чоловіків різних вікових категорій у загальній чисельності безробітних

Джерело: розраховано авторами на основі [20]

6,1%, що є найнижчим показником з 2014 року. Безробіття серед молоді віком 15–29 років також досягло рекордно низького рівня – 6,3%. Однак ситуація в різних країнах ЄС варіювалася: Швеція зареєструвала найвищий рівень безробіття серед молоді – 10,9%, тоді як Чехія мала найнижчий показник – 2,4% [24].

Загалом, у період 2022–2024 років спостерігалося покращення ситуації з молодіжним безробіттям як в Україні, так і в багатьох країнах світу, хоча виклики залишалися, ситуація варіювалася залежно від регіону.

Згідно з прогнозом Міністерства економіки України, загальний рівень безробіття населення у віці 15–70 років у 2025 році очікується на рівні 17,7%, що трохи нижче, ніж 18,2% у 2024 році [25]. Станом на лютий 2025 року, за даними Державної служби зайнятості, 123 тисячі українців шукають роботу, тоді як кількість відкритих вакансій становить 221 тисячу [22]. Ці показники свідчать про поступове зниження безробіття, однак дефіцит кадрів залишається актуальною проблемою ринку праці.

Щодо молодіжного безробіття, конкретні прогнози на 2025 рік відсутні. Однак, враховуючи загальну тенденцію до зниження безробіття та заходи, спрямовані на підтримку молоді на ринку праці, можна очікувати покращення ситуації в цій категорії.

За даними Міжнародної організації праці (МОП), у 2024 році глобальний рівень безробіття залишався на історично низькому рівні 5% і, за прогнозами, збережеться на цьому рівні у 2025 році. Проте молодіжне безробіття залишається значно вищим – на рівні 12,6% [26]. Це свідчить про те, що, незважаючи на стабільність загального рівня безробіття, молодь у всьому світі стикається з більшими труднощами при працевлаштуванні.

Попри ці показники, офіційна статистика не враховує безробітних, які не реєструються в службах зайнятості. Це особливо актуально для молоді, яка стикається з труднощами адаптації на ринку праці, гендерними бар'єрами та невідповідністю між освітою та реальними потребами роботодавців. Молоді фахівці стикаються з низкою проблем під час пошуку роботи:

- відсутність досвіду та складність професійної адаптації;
- невідповідність отриманої освіти реальним потребам ринку праці;
- високі вимоги роботодавців до компетенцій кандидатів;
- розбіжність очікувань молоді з реальними умовами працевлаштування;
- економічна нестабільність, що обмежує можливості для працевлаштування;
- автоматизація та структурні зміни на ринку праці, які скорочують попит на певні професії;

• гендерні та соціальні бар'єри, що ускладнюють доступ до якісних робочих місць.

Ці фактори спричиняють напруженість на ринку праці та змушують молодь шукати альтернативні шляхи зайнятості. Водночас молодь демонструє високу соціальну мобільність, гнучкість і прагнення до професійного розвитку. Проте відсутність практичних навичок часто стає головним бар'єром для успішного працевлаштування.

Загалом, у 2025 році очікується поступове зниження рівня безробіття як в Україні, так і в світі. Однак молодіжне безробіття залишається викликом, що потребує подальших зусиль та впровадження ефективних програм для підтримки молоді на ринку праці.

Сучасний ринок праці змушує молодь адаптуватися до нестабільних умов. Одним із ключових завдань держави є створення сприятливих можливостей для молодіжного підприємництва, реформування професійної освіти та розширення доступу до якісних робочих місць. Важливо також впроваджувати цілеспрямовані програми підтримки, що враховують гендерну диспропорцію, а також стимулювати економічний розвиток регіонів. Реалізація цих заходів сприятиме зниженню рівня безробіття серед молоді, особливо в умовах війни та економічної нестабільності.

Молодіжне безробіття має комплексні наслідки для економіки та суспільства. Втрата робочої сили знижує продуктивність праці та ВВП, збільшує державні витрати на соціальне забезпечення й гальмує розвиток інновацій та підприємництва. На соціальному рівні це призводить до посилення міграційних процесів, зростання ризиків соціального виключення та погіршення психологічного стану молоді через тривалий пошук роботи.

Для подолання цієї проблеми різні країни впроваджують стратегії скорочення безробіття серед молоді, спираючись на власний досвід і міжнародні рекомендації.

Світовий досвід свідчить, що ефективними є заходи, спрямовані на покращення якості освіти, підтримку підприємництва, створення робочих місць та соціальний захист вразливих категорій молоді. Україна також реалізує низку програм, проте вони потребують подальшого вдосконалення з урахуванням міжнародної практики (табл. 2).

Україна та розвинені країни використовують схожі підходи для боротьби з молодіжним безробіттям, зокрема реформування освіти, підтримку підприємництва та державні програми стимулювання зайнятості. Водночас відмінності проявляються у фінансуванні, гнучкості трудового законодавства, рівні цифровізації та доступності програм підтримки молоді.

Таблиця 2

Стратегії подолання молодіжного безробіття: міжнародний досвід та практика України

Напрямок	Міжнародний досвід	Ситуація в Україні
Реконструкція освіти та професійної підготовки	a) розвиток дуальної освіти (Німеччина, Австрія); b) програми професійного навчання та перепідготовки; c) орієнтація освітніх програм на потреби ринку праці.	– дуальна освіта розвивається, але ще не стала масовою; – програми освіти потребують оновлення та адаптації до ринку праці.
Підтримка молодіжного підприємництва	a) фінансова допомога молодим підприємцям (США, Канада, ЄС); b) бізнес-інкубатори та менторські програми; c) податкові пільги для молодіжних стартапів.	– діють окремі програми, але з обмеженим фінансуванням; – необхідне спрощення реєстрації бізнесу та зменшення податкового навантаження.
Активні програми ринку праці (ALMP)	a) молодіжні гарантії в ЄС (працевлаштування, навчання або стажування протягом 4 місяців); b) субсидії для роботодавців, які наймають молодь; c) програми перекваліфікації	– програми перекваліфікації є, але їхня ефективність низька; – відсутні масштабні ініціативи на кшталт «Молодіжної гарантії».
Соціальна підтримка вразливих категорій молоді	a) програми для молоді з інвалідністю (адаптація робочих місць, спецнавчання); b) гранти та стипендії для молоді з малозабезпечених сімей; c) розвиток дистанційної зайнятості для молоді з сільських регіонів.	– програми працевлаштування для молоді з інвалідністю розвинені слабо; – молодь із малозабезпечених сімей має обмежений доступ до якісної освіти; – необхідний розвиток дистанційної зайнятості.
Міжнародне співробітництво	a) обміни та стажування для молоді (ЄС, США); b) глобальні ініціативи щодо зниження безробіття.	– Україна співпрацює з міжнародними організаціями, але рівень інтеграції низький; – обмежена участь української молоді в міжнародних стажуваннях.

Джерело: складено авторами на основі [27–29].

Для підвищення ефективності боротьби з молодіжним безробіттям Україна має запозичити найкращі міжнародні практики та адаптувати їх до національних реалій. Нижче розглянуто стратегії, що продемонстрували високу ефективність у краї-

нах ЄС, США, Канаді та інших державах, і можуть бути реалізовані в Україні (табл. 3).

Отже, Україна має значний потенціал для адаптації міжнародних стратегій боротьби з молодіжним безробіттям. Найперспективнішими напрям-

Таблиця 3

**Стратегії боротьби з молодіжним безробіттям, які себе виправдали
та можуть бути використані в Україні**

Напрямок	Суть стратегії	Чому це працює	Як це можна впровадити в Україні
Дуальна освіта (Німеччина, Австрія, Швейцарія)	Поєднання навчання у навчальному закладі з практикою на підприємстві, що дозволяє студентам отримувати не лише теоретичні знання, а й професійні навички	– молоді отримують досвід роботи ще під час навчання; – роботодавці готують кадри, які відповідають їхнім потребам; – зменшується розрив між освітою та вимогами ринку праці	– запровадження обов'язкових стажувань та практик у навчальних програмах; – посилення співпраці між університетами та роботодавцями; – надання податкових пільг компаніям, що беруть участь у підготовці молодих спеціалістів.
Програми підтримки молодіжного підприємництва (США, Велика Британія, Естонія)	Надання молоді грантів, мікрокредитів, менторської підтримки та навчання для започаткування власного бізнесу.	– молоді створюють робочі місця не лише для себе, а й для інших; – зменшується залежність від традиційного ринку праці; – підтримка інновацій та цифрового бізнесу сприяє розвитку економіки.	– запровадження державних та міжнародних грантів для молодих підприємців; – спрощення реєстрації бізнесу та податкових процедур; – створення бізнес-інкубаторів та акселераторів для молодих стартапів
Система гарантій зайнятості молоді (ЄС, зокрема Фінляндія, Швеція, Данія)	Держава гарантує, що кожен молодий безробітний отримає роботу, стажування або можливість продовжити навчання протягом кількох місяців після завершення навчання або втрати роботи.	– молоді не залишаються без роботи протягом тривалого часу; – знижується ризик довготривалого безробіття; – роботодавці активніше залучають молодих спеціалістів.	– запровадження програм гарантій зайнятості через центри зайнятості та держпрограми; – створення бази молодих фахівців та автоматизація їхнього пошуку роботи; – надання роботодавцям субсидій за працевлаштування молоді
Розвиток цифрової економіки та дистанційної зайнятості (Канада, Естонія, Ірландія)	Створення умов для роботи молоді у сфері ІТ, фрілансу, креативних індустрій та онлайн-підприємництва.	– молоді мають доступ до глобального ринку праці; – дистанційна робота зменшує територіальні обмеження; – ІТ-сектор та цифрова економіка зростають швидкими темпами	– підтримка програм безкоштовного ІТ-навчання для молоді; – спрощення оподаткування для самозайнятих та фрілансерів; – створення цифрових платформ для пошуку за-мовлень та роботи.
Податкові стимули для роботодавців (Франція, Польща, Чехія)	Надання роботодавцям податкових пільг або часткової компенсації зарплати при працевлаштуванні молодих спеціалістів	– знижується фінансовий ризик найму недосвідчених працівників; – компанії зацікавлені у наборі молоді; – молоді спеціалісти отримують можливість здобути перший досвід	– надання податкових пільг для компаній, які працевлаштовують випускників; – створення державно-приватних партнерств у сфері стажувань та працевлаштування
Програми підтримки NEET-молоді (Японія, Нідерланди, Південна Корея)	Інтеграція молоді, яка не працює, не навчається та не проходить професійного навчання, через спеціальні державні програми.	– зменшується соціальне відчуження молоді; – молоді отримують можливості для розвитку та самореалізації; – запобігається поширення тіньової зайнятості та економічного спаду.	– запуск програм перекваліфікації для молоді з низьким рівнем освіти; – впровадження соціального супроводу для груп ризику; – розвиток регіональних ініціатив з підтримки зайнятості

Джерело: складено авторами

ками є: розвиток дуальної освіти та стажувань, підтримка молодіжного підприємництва, державні гарантії зайнятості, розвиток цифрової економіки, податкові стимули для роботодавців, підтримка NEET-молоді.

Поєднання цих стратегій дозволить значно знизити рівень молодіжного безробіття та забезпечити молоді конкурентні можливості на ринку праці.

Висновок із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Україна використовує схожі підходи до боротьби з молодіжним безробіттям, що застосовуються у світі, зокрема реформування освіти, підтримку підприємництва та державні програми стимулювання зайнятості. Проте рівень фінансування, цифровізація, доступність програм і ефективність їх реалізації в Україні потребують покращення. Найуспішніші міжнародні практики, такі як дуальна освіта, підтримка стартапів, розвиток цифрової економіки, державні гарантії зайнятості та податкові стимули для роботодавців, мають значний потенціал для адаптації в українських

реаліях. Запровадження цих стратегій сприятиме зниженню рівня молодіжного безробіття, підвищенню конкурентоспроможності молоді на ринку праці та забезпеченню сталого економічного розвитку країни. Важливим кроком є також інтеграція сучасних цифрових технологій у сферу зайнятості, розвиток програм перекваліфікації та створення умов для залучення іноземних інвестицій у молодіжний сектор економіки.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на вивченні ефективності різних підходів до подолання молодіжного безробіття з урахуванням особливостей українського ринку праці. Зокрема, необхідно детально проаналізувати механізми адаптації міжнародного досвіду до національних умов, оцінити економічний ефект впровадження дуальної освіти, дослідити вплив цифрової трансформації на зайнятість молоді, а також розробити дієві моделі інтеграції NEET-молоді у ринок праці. Важливим аспектом є подальший аналіз державних і приватних ініціатив у сфері працевлаштування молоді та оцінка їх довгострокового впливу на соціально-економічний розвиток країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матюк Т. В., Панчева Ю. С. Молодіжне безробіття в Україні на сучасному етапі розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Випуск 3 (20). С. 189–194.
2. Ачкасова О. Роль соціального підприємництва у вирішенні проблеми молодіжного безробіття. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 4. С. 394–398.
3. Куліш Н. В. Проблеми та наслідки молодіжного безробіття. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 19. С. 169–176.
4. Коваль Г. В. Проблеми молодіжного безробіття в Україні та шляхи їх вирішення. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2018. № 1. URL: https://el-zbirn-du.at.ua/2018_1/16.pdf (дата звернення: 18.02.2025)
5. Тютюннікова С. В., Бервено О. В. Вплив процесу цифровізації економіки на молодіжне безробіття. *Економічна теорія та право*. 2021. № 1 (44). С. 46–65.
6. Атаманюк Р. Ф. Молодіжне безробіття: світові тенденції та вплив на економічний розвиток. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3347/3274> (дата звернення: 19.02.2025).
7. Туль С. І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації: дис. к.е.н.: 08.00.02. Вінниця, 2019. 318 с.
8. Петрова І. Л., Бараш А. Ю. Вплив цифрової економіки на трансформацію зайнятості та стратегії управління людськими ресурсами. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 9 (279). С. 78–86.
9. Banerji A, Saksonovs S., Lin H., Blavy R. (2014). Youth Unemployment in Advanced Economies in Europe: Searching for Solutions. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2014/sdn1411.pdf> (дата звернення: 19.02.2025).
10. O'Higgins, N. Youth unemployment and employment policy: A global perspective. Geneva: International Labour Office, 2001. 228 p.
11. Başol O., Sevgi H., Yalçın E.C. (2023). The Effect of Digitalization on Youth Unemployment for EU Countries: Treat or Threat? URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/14/11080> (дата звернення: 19.02.2025).
12. Bera S., Yao Y., Palit A., Rahut D.B. (2023). Digital Transformation for Inclusive and Sustainable Development in Asia URL: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/938186/digital-transformation-inclusive-and-sustainable-development-asia-final-rev2.pdf> (дата звернення: 19.02.2025).
13. Smith J., Johnson L. Youth Unemployment in the Era of Digital Transformation. Oxford: Oxford University Press, 2023. 320 p.
14. Rodriguez M. Global Trends in Youth Unemployment: A Comparative Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. 280 p.
15. Miller S., Wong T. Automation, Artificial Intelligence, and the Future of Work: Youth Perspectives. Cambridge: MIT Press, 2024. 350 p.
16. Kim A. Youth Employment Policies: International Experience and Lessons. London: Routledge, 2021. 290 p.

17. Gupta P., Singh N. *Economic Consequences of Youth Unemployment: Regional Perspectives*. Berlin: Springer, 2023. 310 p.
18. Про основні засади молодіжної політики: Закон України із змінами, внесеними згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (дата звернення: 20.02.2025).
19. Global Employment Trends for Youth 2024. URL: <https://www.ilo.org/publications/major-publications/global-employment-trends-youth-2024> (дата звернення: 20.02.2025).
20. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2025).
21. Бригадир С. (19.03.25). Як змінився рівень безробіття в Україні: нові дані та прогнози. URL: tsn.ua/ukrayina/yak-zminivsia-riven-bezrobittya-v-ukrayini-novi-dani-ta-prognozi-2791329.html (дата звернення: 20.03.2025).
22. Державна служба зайнятості. URL: <https://dcz.gov.ua/> (дата звернення: 20.03.2025).
23. Веремєєва Т. (29.01.25) Кадровий дефіцит замість браку вакансій: як війна змінила працевлаштування молоді. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/kadroviy-defitsit-zamist-braku-vakansiy-k-1738155680.html> (дата звернення: 20.03.2025).
24. У 2023 році рівень безробіття в ЄС досяг нового мінімуму (11.11. 24). URL: <https://uk.eureporter.co/business/unemployment-2/2024/11/11/eu-unemployment-hit-new-lows-in-2023/> (дата звернення: 20.03.2025).
25. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 20.03.2025).
26. International Labour Organization. URL: <https://www.ilo.org/> (дата звернення: 20.03.2025).
27. Дарморіс О. М. Європейська стратегія зайнятості молоді. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 49. С. 257–264.
28. Постанови правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 22.02.2025).
29. Ключові зміни політики в галузі освіти, навчання та зайнятості – Україна 2023. URL: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2024-01/Country%20Fiche_Ukraine_2023_UKR_web.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 22.02.2025).

REFERENCES

1. Matjuk, T. V., Pancheva, Ju. S. (2020). Molodizhne bezrobittja v Ukrajinі na suchasnomu etapi rozvytku [Youth unemployment in Ukraine at the present stage of development] *Pryazovs'kyj ekonomichnyj visnyk*. Vypusk 3 (20). S. 189–194. (in Ukrainian).
2. Achkasova, O. (2023). Rolj socialjnogho pidpryjemnyctva u vyrishenni problemy molodizhnogho bezrobittja [The role of social entrepreneurship in solving the problem of youth unemployment]. *Visnyk Khmel'nyckogho nacionaljnogho universytetu*. № 4. S. 394–398. (in Ukrainian).
3. Kulish, N. V. (2011). Problemy ta naslidky molodizhnogho bezrobittja [Problems and consequences of youth unemployment]. *Naukovi praci Kirovohrads'kogho nacionaljnogho tekhnichnogho universytetu. Ekonomichni nauky*. Vyp. 19. S. 169–176. (in Ukrainian).
4. Kovalj, Gh. V. (2018). Problemy molodizhnogho bezrobittja v Ukrajinі ta shljakhy jikh vyrishennja [Problems of youth unemployment in Ukraine and ways of their solution] *Teorija ta praktyka derzhavnogho upravlinnja i miscevogho samovrjaduvannja*. Available at: https://el-zbirn-du.at.ua/2018_1/16.pdf (date of application: 18.02.2025) (in Ukrainian).
5. Tjutjunnikova, S. V., Berveno, O. V. (2021). Vplyv procesu cyfrovizaciji ekonomiky na molodizhne bezrobittja [The impact of the process of digitalisation of the economy on youth unemployment]. *Ekonomichna teorija ta pravo*. № 1 (44). S. 46–65. (in Ukrainian).
6. Atamanjuk, R. F. (2023). Molodizhne bezrobittja: svitovi tendenciji ta vplyv na ekonomichnyj rozvytok [Youth unemployment: global trends and impact on economic development] Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3347/3274> (date of application: 19.02.2025).
7. Tulj, S. I. (2019). Transformacija svitovogho rynku praci v umovakh didzhytalizaciji: dys. k.e.n.: 08.00.02. [Transformation of the world labour market in the context of digitalisation: PhD in Economics: 08.00.02.]. Vinnycja, 318 s. (in Ukrainian).
8. Petrova, I. L., Barashjo, A. Ju. (2024). Vplyv cyfrovoi ekonomiky na transformaciju zajnatosti ta strateghiji upravlinnja ljudskymy resursamy [Influence of the digital economy on the transformation of employment and human resource management strategies] *Aktualni problemy ekonomiky*. № 9 (279). S. 78–86. (in Ukrainian).
9. Banerji, A., Saksonovs, S., Lin, H., Blavy R. (2014). Youth Unemployment in Advanced Economies in Europe: Searching for Solutions. Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2014/sdn1411.pdf> (date of application: 19.02.2025).
10. O'Higgins, N. (2001). Youth unemployment and employment policy: A global perspective. Geneva: International Labour Office, 228 p.
11. Başol, O., Sevgi, H., Yalçın, E.C. (2023). The Effect of Digitalization on Youth Unemployment for EU Countries: Treat or Threat? Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/14/11080> (date of application: 19.02.2025).
12. Bera, S., Yao, Y., Palit, A., Rahut, D.B. (2023). Digital Transformation for Inclusive and Sustainable Development in Asia. Available at: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/938186/digital-transformation-inclusive-and-sustainable-development-asia-final-rev2.pdf> (date of application: 19.02.2025).
13. Smith, J., Johnson, L. (2023). Youth Unemployment in the Era of Digital Transformation. Oxford: Oxford University Press, 320 p.

14. Rodriguez, M. (2022). *Global Trends in Youth Unemployment: A Comparative Analysis*. Cambridge, Cambridge University Press, 280 p.
15. Miller, S., Wong, T. (2024). *Automation, Artificial Intelligence, and the Future of Work: Youth Perspectives*. Cambridge: MIT Press, 350 p.
16. Kim, A. (2021). *Youth Employment Policies: International Experience and Lessons*. London: Routledge, 290 p.
17. Gupta, P., Singh, N. (2023). *Economic Consequences of Youth Unemployment: Regional Perspectives*. Berlin: Springer, 310 p.
18. Pro osnovni zasady molodizhnoji polityky: Zakon Ukrainy iz zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonom # 2849-IX vid 13.12.2022 / Verkhovna Rada Ukrainy [On the basic principles of youth policy: Law of Ukraine as amended by Law No. 2849-IX of 13.12.2022 / Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text> (date of application: 20.02.2025).
19. Global Employment Trends for Youth 2024. Available at: <https://www.ilo.org/publications/major-publications/global-employment-trends-youth-2024> (date of application: 20.02.2025).
20. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (date of application: 20.02.2025).
21. Bryghadyr S. (2025). Jak zminyvsja rivenj bezrobittja v Ukraini: novi dani ta prohnozy [How the unemployment rate in Ukraine has changed: new data and forecasts]. Available at: tsn.ua/ukrayina/yak-zminivsysa-riven-bezrobittja-v-ukrayini-novi-dani-ta-prohnozi-2791329.html (date of application: 20.03.2025).
22. Derzhavna sluzhba zajnjatosti [State Employment Service]. Available at: <https://dcz.gov.ua/> (date of application: 21.02.2025).
23. Veremjejeva T. (2025). Kadrovij deficyt zamistj braku vakansij: jak vijna zminyla pracevlashtuvannja molodi [Staff shortage instead of a lack of vacancies: how the war has changed youth employment] Available at: <https://www.rbc.ua/rus/news/kadrovij-defitsit-zamist-braku-vakansiy-k-1738155680.html> (date of application: 20.03.2025).
24. U 2023 roci rivenj bezrobittja v JeS dosjagh novogho minimum (2024). [In 2023, the EU unemployment rate reached a new low]. Available at: <https://uk.eureporter.co/business/unemployment-2/2024/11/11/eu-unemployment-hit-new-lows-in-2023/> (date of application: 20.03.2025).
25. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy [Ministry of Economy of Ukraine] Available at: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (date of application: 20.03.2025).
26. International Labour Organization. Available at: <https://www.ilo.org/> (date of application: 20.03.2025).
27. Darmoris, O.M. (2013). Jevropejsjka strateghija zajnjatosti molodi [European Strategy for Youth Employment]. *Aktualjni problemy polityky*. Vyp. 49. S. 257-264. (in Ukrainian)
28. Postanovy pravlinnja Fondu zaghaljnoobov'jazkovogho derzhavnogho socialnogho strakhuvannja Ukrainy na vypadok bezrobittja [Resolutions of the Board of the Compulsory State Social Insurance Fund of Ukraine for Unemployment]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/> (date of application: 22.02.2025).
29. Ključovi zminy polityky v ghaluzi osvity, navchannja ta zajnjatosti – Ukraina 2023 [Key policy changes in education, training and employment - Ukraine 2023]. Available at: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2024-01/Country%20Fiche_Ukraine_2023_UKR_web.pdf?utm_source=chatgpt.com (date of application: 22.02.2025).

Nataliia Turlo, Elena Litvin, Academy of Labour, Social Relations and Tourism. Youth unemployment: strategies to address the problem.

Annotation. The purpose of the article is to analyse the main causes of youth unemployment, its dynamics and to develop strategies for overcoming the problem in Ukraine and the world. **The research methodology** includes statistical analysis, comparative approach, analysis of economic trends and evaluation of the effectiveness of public and private initiatives for youth employment. **Findings.** Ukraine uses similar approaches to tackling youth unemployment as those used globally. The most successful international practices, such as dual education, support for start-ups, development of the digital economy, state employment guarantees and tax incentives for employers, have significant potential for adaptation to Ukrainian realities. Implementation of these strategies will help reduce youth unemployment, increase the competitiveness of young people in the labour market, and ensure sustainable economic development of the country. An important step is also the integration of modern digital technologies into employment, the development of retraining programmes, and the creation of conditions for attracting foreign investment in the youth sector of the economy. Further research should focus on the effectiveness of different approaches to overcoming youth unemployment, taking into account the specifics of the Ukrainian labour market. In particular, it is necessary to analyse in detail the mechanisms for adapting international experience to national conditions, assess the economic impact of introducing dual education, study the impact of digital transformation on youth employment, and develop effective models for integrating NEET youth into the labour market. An important aspect is to further analyse public and private initiatives in the field of youth employment and assess their long-term impact on the country's socio-economic development. **Practical value** of the research results lies in the development of recommendations for authorities, educational institutions and employers to improve the mechanisms of youth employment and increase their competitiveness in the labour market.

Keywords: youth unemployment, dual education, alternative forms of youth employment, state policy, international experience.